

Acies Ordinata

EPHEMERIS MENSTRUA NOSTRIS DIRECTORIBUS CONGREGATIONUM B. M. V.
OBLATA A SECRETARIATU CENTRALI CONGREGATIONUM B. M. V.

NUMERUS 5 - ANNI I

Iunius 1924

ROMA (17), VIA DEGLI ASTALLI, 16

Manuscripti instar, ad usum Nostrorum tantum

De allocutione Sodalium a Directore facienda

Director Sodales alloqui et exhortari solet 1. in conventu hebdomadario, 2. occasione *Communions Generalis* vel alius sollemnitatis. Allocutiones istae quasi centrum sunt actionis atque officii Directoris; iis enim instruuntur, emendantur, excitantur, inflammantur Sodales. Si allocutio bona est, hoc ipso Sodales vehementer ad Congregationem trahuntur; si non est bona, tota Congregatio languet et quasi anima et vita caret.

Bene igitur nosse oportet Directorem, tum quis sit allocutionis illius proprius finis atque indoles, tum quomodo sit paranda et habenda, ne iucunditate aut utilitate careat, praesertim ubi idem per annos Director eosdem Sodales semper alloquitur.

De indole huius allocutionis.

Allocutio in Congregatione facienda non est proprie dicta concio aut oratio (nisi in sollemnitate aliqua vere perorandum sit), nec debet praedicationem verbi divini supplere. Sodales adhortandi sunt, ut etiam communem concionem in templo libenter audiant; generalia enim fidei dogmata et praecepta ibi exponuntur, non in Congregatione. Allocutio Sodalium iis, quae in templo publice dicuntur, addit et imponit alia, quae ad altioris virtutis exercitium atque ad apostolatatum sunt adaptata; est aliquid plus, aliqua supraedificatio, quae ipsa fundamenta iam aliunde exstructa non supplet, sed supponit. Vitandus igitur est mos et rerum aspectus ille, acsi allocutio et tota devotio Congregationis nihil aliud esset, quam specialis et « elegans » forma quorundam privilegiatorum (vel quarundam privilegiatarum) audiendi missam ac concionem separatim, arcendo a se profanum vulgus, simplicem populum.

Allocutio Sodalium speciales Congregationes fines prosequatur. Doceat mentem, inflammet voluntatem Sodalium ad serviendum ex amore sincero Dominae Nostrae per sui seriam sanctificationem et per apostolatatum. Sit quasi schola alta,

in qua Sacerdos plane omnino et aperte loquatur ad homines totius veritatis evangelicae et perfectionis capaces; ostendat eis pulchritudinem altioris in virtute ac Divae Matris amore profectus; ostendat eis, quantum opus sit apostolatu laico, quamque insigne sit officium servandi animas. Dein doceat eos, quomodo vitam spiritualem etiam in saeculo et sua quisque condicione agere possint, quatenus sint viae ac rationes singulas virtutes exercendi, singula vitae spiritualis auxilia adhibendi; instruat eos denique de modo apostolatatum exercendi, Ecclesiam defendendi, peccatores convertendi, ad sacramenta adducendi etc.

Iam primo ictu oculi videri potest, quantum allocutio ista ab ordinaria concione differat. Ordinaria enim concione semper rationem habet orator eorum, qui debiles in fide sunt, neque omnia « possunt portare modo »; ac boni paedagogi instar ea solum postulat, quae ab omnibus facile fieri possint. E contra in Sodalitate Director liberius loqui permittitur et plura postulare. Facilius etiam rationes ac motiva adhibebit, quae populus communis vix capiet, imo quibus aliqui praesentium scandalum aliquod, sive pusillorum, sive pharisaeorum paterentur. Etiam tonus ac modus dicendi in Congregatione ob easdem rationes multo familiarior erit. Si licet rem exemplo quodam domestico illustrare: sicut plurimum interest inter concionem in templo ad populum habitam et inter exhortationem domesticam, quam P. Spiritualis Nostris dat, simili (etsi non eodem) modo differre debet a concione populari et communi exhortatio seu allocutio Sodalium.

Vix speciali mentione efferri oportet, adhortationem istam sodalitiam semper aliquid Mariani continere debere. Amor enim filialis in B. Virginem quasi medulla totius actionis Congregationum est. Quare recte facit Director, qui aliquando totam Mariologiam, e. g. per semestre explicat (etsi non sine intermissione diu de eadem re loquatur), vel certe aliquas exhortationes de B. M. V. intermiscet. Semper autem iuvat saltem aliquid Mariani dicere, sive initio, sive ad finem exhortationis de qualibet materia tractantis. Non omittet sagax Director iterum iterumque de prae-

stantia Congregationis dicere, Regulas explicare, historiam Congregationis ob oculos ponere, modumque enucleare, quo Sodales e Congregationis exercitationibus spiritualia emolumenta capessant, et diem Mariano modo transigant.

De modo allocutionem faciendi.

Modum nunc, quo allocutio Sodalium instituenda sit, breviter percurramus.

Allocutio sit *brevis*, nec generatim quadrantem vel 20 momenta multum superet. Si instructione theoretica longiore opus est, fiat haec magis in Academia speciali, cuius finis is primarius est, ut religiosa instructio et cultura Sodalium perficiatur. Allocutio, quae intra devotionem hebdomadalem fit, magis practica quaedam institutio et excitatio sit. Duo vel tria puncta, ut plurimum, considerationi Sodalium commendare satis est. Taediosa peroratio, loci communes, phrases nihil dicentes, repetitiones rerum tritarum vitandae. Nec necesse est, ut inter tria vel duo puncta, quae breviter innuere volumus, semper nexus internos construamus, aut nescio quod exordium artificiosum aut epilógum ornatiorem quaeramus. Satis est rem breviter exponere, illustrare, aliquas conclusiones practicas innuere, ad easque auditores aliquot verbis zeli plenius exhortari, ac finem imponere.

Exhortatio sit *condicioni et capacitati Sodalium accommodata*. Pueris et mulieribus non sunt abstracta ratiocinia proponenda; viris et iuvenibus non est muliebri aliqua aut sentimentalí affectuum effusione vagiendum. Exquiramus themata, quibus non adeo nos ipsi delectemur, quam Sodalium veris necessitatibus obviam eatur. Sic omnibus multum prodest et placet, si de modo bene confitendi, precandi (etiam simplici quodam modo meditandi), communionem sumendi, tentationes vincendi, Sanctissimum visitandi etc. edocentur, vel etiam de modo apostolatum in sua quisque conditione exercendi. Viris virtutes, ut ita dicam, viriles, feminis femineae imprimis evolvendae ac commendandae. Illis e. g. religionis publica defensio, his domestici sanctuarii custodia tamquam propria apostolatus arena vindicanda. Omnibus ostendendum, quomodo suam quisque vitam auro supernaturalis intentionis atque Mariani amoris perfundere ac sanctam reddere possint.

Tandem allocutio *varietate*, quae delectat, non careat. Varietas potest esse thematum, modique dicendi. Quoad *themata*: non videntur nimis laudandi ii, qui fere idem semper tractant et per menses, imo annos integros aut solum themata ascetica, aut solum apologetica, vel dogmatica, vel moralia recoquunt. Utilius illi procedunt, qui mox cyclum breviorum de hac, mox de illa materia evolvunt; vel etiam distributis per vices

mensis hebdomadis mox ex hac, mox ex illa dicendarum rerum copia materiam allocutionis hauriunt. Sic Director quidam primo semper conventu mensis thema aliquod dogmaticum tractavit, altera hebdomade rem ascetico-moralem, tertia apologeticam vel socialem, quarta de aliquo apostolatus genere disseruit.

Etiam *modus* mox hic, mox ille ad varietatem iucunde adhibetur. Mox enim Director ipse solus loquitur; mox interrogationes quasi socraticas ad Sodales dirigit; mox Sodalibus, ut quaestiones suas de re tractata proponant, permittit; mox etiam Sodalium quemdam bene praeparatum de aliqua re disserere iubet (qui tamen modus magis Academiae est reservandus); mox etiam omnes ad colloquium spirituale libere de certa aliqua re habendum (uti nos in novitiatu fecimus!) invitat.

Varietas ceterum, ut hoc addamus breviter, etiam *in ipso conventuum hebdomadalium ordine* commendanda est, ut non idem semper per totum annum fiat. Mox enim litanis B. Virginis vel Officio Parvo substitui litaniae vel Officium SS. mi Cordis, vel S. Ioseph etc. possunt, mox etiam (in quadragesima, vel defuncto aliquo Sodali) Via Crucis vel alia devotio. Cantus quoque mutetur; et sic in aliis rebus nimia monotonia semper vitetur.

Affletur tandem Directoris allocutio, totusque modus Sodales dirigendi amore et humanitate ac zelo eos iuvandi et ad perfectionem elevandi. Hic zelus et amor etiam illos Directores facundos et eloquentes reddet, quos nequaquam natura oratores genuit; si vero amor ille in Sodales et serium Congregationis iuvandae studium in Directore desint, nec scientia nec naturae dotes ullae vere eum proficere in Congregatione regenda unquam iuvabunt.

Quidnam officii Secretariatibus Congregationum obveniat

“Secretariatus” nomine in operibus socialibus et piis illa officia recentioris institutionis intelliguntur, quae peculiarem sibi finem praefigunt: opus illud fovendi, propagandi, evolvendi, et auxilia praestandi omnibus sive individuis sive institutionibus, quae eodem laboris genere occupantur.

Sic etiam Congregationi Marianae Secretariatus addendos esse Patres ad conventum anni 1922 Romam vocati omnes censuerunt; Secretariatum Romae centralem seu generalem, et praeterea Secretariatus provinciales seu nationales. A. R. Patre Nostro idem volente in omnibus Provinciis constituti singuli Patres sunt, qui Promotoris seu Secretarii nationalis curam sibi sumerent.

Latet tamen saepe in eiusmodi modernis insti-

tutionibus periculum, ne constitutis officiis omnia nos fecisse nobis videamur. Etiam in opere Congregationis Marianae non multum prodest, nominatos esse Secretarios provinciales, nisi revera opus praestent, quod hoc nomine indicatur. Quoniam vero unitas quaedam actionis in hac re attendenda est Secretariorum provincialium tam inter se, quam cum Secretariatu Romano centrali, brevi oratione liceat efferre ea, quae a Secretariatibus nationalibus vel provincialibus merito expectantur.

1. Primum, quod Secretarii provinciales facere rogantur, est: *propagatio* Congregationum Marianarum. Omnes NN. Congregationis propagatores esse debent, sed maxime Secretarius seu Promotor provincialis. Imo ipse debet aliis NN. hac in re stimulo esse et materiem praebere. Curandum ipsi est, ut necessitas et utilitas Congregationum omnibus pateat et probata sit; curandum, ut prostant scripta, folia volantia, libelli hac de re agentia; ut articuli in diversis piis ephemeridibus, e. g. ad usum cleri prodeuntibus, de Congregatione scribantur; ut in congressibus catholicis, sacerdotum piis secessibus, atque annuis s. exercitiis ac similibus rebus Congregatio commendetur, evolvetur, illustretur; e sacro pulpito Congregationis notio pateat et desiderium foveatur; finitis s. missionibus populo et clero Congregatio erigenda commendetur etc. Huc pertinet etiam favorem Episcoporum Congregationi conciliare, eosque rogare, ut Sodalitatibus erigendis et bene dirigendis patrocinentur et iam in Seminariis Clericos de momento Congregationis ac modo eam erigendi edoceri iubeant. Ad Secretarios provinciales spectat etiam urgere diffusionem ephemeridum Sodalitatum B. Virginis, earumque institutionem, si nondum adsint. "Nullus Sodalis sine ephemeride Sodalitatis", erat in congressu Salisburgensi anno 1910 Sodalitatum Austriacarum saepe prolutum adagium.

2. Alterum Secretarii provincialis officium illud indicari potest, ut omni ope *adiuvet* omnes sive Sodalitates sive Sodales, in rebus ad Congregationis vitam pertinentibus. Multae enim exsurgunt quaestiones practicae circa Congregationum institutionem ac gubernium, opera pietatis et apostolatus, quas aliquando ne Nostri quidem ipsi, eoque minus alii sacerdotes, harum rerum usu et scientia minus exercitati, facile ipsi decidere possunt. Utile igitur est centrum quoddam statuere, quo declarationes et consilia petantur atque quaestiones dubiae dirimantur. Sed ut hoc Secretarii officium quam plurimis prosit, oportet illud innotescere omnibus, quos attinet; quare bene id agunt Secretarii, si saepe de hoc Secretariatu suo mentionem faciunt et scriptis articulis amice invitant sacerdotes omnes, ut quolibet

tempore et in quavis Congregationum suarum necessitate cum fiducia ad ipsos accurrant (1).

3. Aliquando Secretariatus sibi onus imponit *servandi numismata, diplomata, libellos regularum* ac similia, quaecumque ad usum Congregationum servire solent; etiam paradigmata librorum a Secretario cuiusvis Sodalitatis scribendorum, quorum triplex est genus: a) "albi" seu catalogi Sodalium; b) libri consultationum; c) chronicorum Sodalitatis. Iam cum ad vitam Sodalitatum ordinatam omnino pertineat harum rerum usus, quae etiam aliquando difficulter comparantur, utile est res istas apud Secretariatum provincialem vel nationalem venum prostare. Quoniam vero nos mercatum facere non possumus, Secretariatus aut ita instituendus est, ut Nostri nonnisi directionem doctrinalem et spiritualem in eo habeant curamque rerum materialem Sodalibus committant; aut res istae apud bibliopolam aliquem Secretariatui notum et probatum vendantur, qui secundum normas et indicationes nostras procedet.

4. Tandem Secretariatus nationales curare debent, ut *unitas quaedam* atque *laborum in unum collatio* inter varias Congregationes efficiatur ac servetur. Curandum eis est, ut invigilent indoli genuinae et uniformi Sodalitatum servandae et promovendae. Intendant oportet in id, ut Congregatione eiusdem loci vel regionis omnes familiari quodam amicitiae nexu sibi vinciantur, sese adiuvent, et collatis quandoque in unum consiliis de religione tuenda et Congregatione fovenda deliberent. Ad hunc finem *congressus regionales* vel etiam Sodalitatum unius civitatis multum conferent, eruntque maxime a Secretariatibus organizandi. Unitas etiam eo sensu fovenda est ab illis, ut Sodalium discedentium ex uno loco in alterum mutua ratio habeatur; ut Congregatio suum Sodalem in alium locum dimissum alteri Sodalitati illum excipienti litteris datis commendet, haecque illam de acceptato Sodali certiore reddat. *Unitas etiam universalis* omnium Congregationum quodammodo fovenda est, animorumque coniunctio; sive foederationibus, sive simplici epistolarum commercio, sive congressibus internationalibus plurium nationum eadem lingua utentium. Huic unitati universali Secretarii nostri provinciales multum prodesse poterunt, si frequens commercium literarum cum Secretariatu generali Romano foverint, huiusque praesidem iuverint, proponendo ei, quibusnam rebus opus esse putaverint, ut Nostri per illum vere et utiliter iuventur; mittendo ei etsi brevissimas relationes de Congregationum suae nationis profectu ac difficulta-

(1) Promotor quidam Noster in Gallia litteras quasi circulares aliquoties per annum Directoribus mittit; qui mos laudandus nobis omnino videtur.

tibus, quaestiones quibus in ephemeride nostra respondendum sit, articulos in ea publicandos etc.

Certe si Congregationes nostras florere desideramus, labore strenuo inter nos ipsos opus est. Nobis ipsis imprimis persuadendum est Congregationes revera necessarias esse; nobis ipsis praeterea clare ob oculos ponendum est, quid proprie per Congregationes intendamus, quisve locus eis in tota nostra actione apostolica dandus sit; quinam errores refellendi, defectus corrigendi, fines persequendi occurrant. Congressu anni 1922 quaestiones multae tractatae Romae sunt et quamvis non omnes quaestiones absolutae, tamen quoad theoriam ac summa principia satis accurate disceptatae. Nunc ad praxin haec omnia deducenda sunt, idque labore communi atque uniformi. Proh dolor, nondum ex omnibus Provinciis nuntii illi advenerunt, quos expectamus et quibus etiam A. R. P. N. valde laetaretur, quique indicarent, totam Societatem, ut decet, alacri animo ad ea implenda concurrere, quae congressu illo anni 1922 enucleata et ab ipso Patre Nostro iterum iterumque commendata sunt. Quare imprimis PP. Secretarios ac Promotores provinciales enixe rogamus, ut labori nostro sese socient et quidquid possunt efficiant ad excitandum denuo Sodalitatum nostrarum vigorem, deque eventu conaminum suorum Secretariatum nostrum centalem certiore reddere velint.

Unam rem imprimis proponere Secretariis nostris liceat: velint suarum Provinciarum Praepositis proponere *aestivos conventus Directorum Nostrarum Congregationum*, huncque conventum bene praeparare. Hoc conventu, ad quem ex singulis domibus singuli vel bini Directores accerterentur, multae quaestiones ad Sodalitates nostras pertinentes cum magna utilitate discuti atque componi possent, praesertim si etiam ipsi RR. PP. Superiores domorum eis interesse vellent. Iam tales conventus Nostrorum Directorum eiusdem Provinciae in aliquibus regionibus habiti sunt ultimis annis, ipsis RR. PP. Provincialibus rem promouentibus, cum eximio fructu practico; et ab A. R. P. N. laudati sunt. Tali enim conventu ideae nostrae clarescunt, praecudicia dissipantur, experientia singulorum omnibus fit communis, impedimenta vigoris et uniformitatis remouentur, fides in ipsam Congregationem augetur, pusillanimitas aliquorum superatur. Atqui haec nobis videtur vigoris nostrarum Congregationum prima omnino condicio: ut *nos ipsi clare videamus*, quid velimus et quomodo id, quod volumus, obtinendum nobis sit (1).

(1) Multum iuvare poterunt omnes PP. Directores "Actis Conferentiarum" de Congregatione Mariana anno 1922 Romae habitatum. Cum aliquot centena exemplarium praesto sint, libenter mitemus (dum possumus) exemplaria illis PP., qui id sibi gratum fore nobis indicaverint.

BREVIS CONSPECTUS HISTORIAE CONGREGATIONUM B. M. V.

(Continuatio 3a) (1)

Congregatio Summis Pontificibus probatur.

Interim altiora parabantur Congregationibus nuper ortis elogia. Summus Pontifex *Gregorius XIII*, cum et ipse suis oculis videret et a Nuntiis Legatisque suis, quid Sodalitates istae prodessent, accepisset, laudes et summae auctoritatis approbationes Congregationi B. M. V. tribuendas esse apud se statuit. Bullam igitur 5 Decembris 1584 dedit, cui « *Omnipotentis Dei* » est exordium, qua Collegii Romani S. I. Congregationem Marianam tam ad usum scholarium, quam « etiam aliorum Christi fidelium Societati praedictae devotorum » auctoritate sua iterum erexit ac Primariam declaravit, a qua tamquam capite omnes aliae Congregationes Marianae veluti membra penderent. Addidit praeterea indulgentiarum dona ac Praeposito Generali Societatis Iesu potestatem fecit erigendi in quolibet Collegio Societatis similes Congregationes easque ita Congregationi Primariae aggregandi, ut hoc ipso illae indulgentiarum huic concessarum fierent consortes. Regulas quoque Congregationi praescribere officium P. Generalis esse statuit.

Dies omnium sollempnissimus 25 Martii 1585

(1) NOTA. *Quaenam fuerit prima omnium Sodalitas Mariana in Societate nostra?* de hac quaestione P. Dionysius Fernández S. J. in periodico hispano " *Estrella del Mar* " (Año III, n. 50) articulum scripserat, cuius argumenta ex opere prompsit *Monumentorum Historicorum Soc. Iesu* (Litterae quadrimestres V, 127, 290, 499, 628). Ex litteris enim quadrimestribus Collegii Genuensis (Genova) omnino evincitur, Genuae iam ab anno 1557 exstitisse Sodalitatem quamdam Marianam, non dissimilem illi, quam sex annis post P. Leunis Romae instituit. Cum vero litterae quadrimestres in omnibus fere Collegiis, sed certe in Collegio Romano legi soleant, conici potest etiam Patri Leunis notum fuisse Genuense Sodalitium, non minus quam Perusinum illud, quod diximus, " Collegium Marianum ". (Acies Ordinata, pag. 29) Immo nobis probabile videtur, Sodalitium Genuense unum fuisse ex istis " Collegiis Marianis " per Italiam satis communibus. — Iam inde apparet, laudem primae Sodalitatis Marianae in Societate institutae Collegio Genuensi prae Romano tribuendam esse.

Attamen non immerito Sodalitas Romana opusque Leunii omnium aliarum Sodalitatum mater ac fundamentum dicitur eo sensu, quod inde maxime Congregatio in totam Societatem divulgabatur, a PP. Generalibus atque a Summis etiam Pontificibus commendabatur. Inde etiam ab anno 1564 firmiore regularum constitutionem traxit. *Tempore prior erat Genuensis, efficacia maior Romana.*

illuxit, quo Bulla haec Primae Primariae ipsa sollemnitate Annuntiationis annuntiata est. Annales Primae Primariae ita rem memoriae tradiderunt :

« Anno ab humani generis reparatione 1585 VIII Kal. Apriles hora XXI, qui dies Mariae Virginis Annuntiatae sacer est (quo titulo nostra haec Romana Sodalitas honestatur), peractis de more cantu solemnibus vesperis in choro ampliore, qui situs est super ecclesiam Annuntiatae Collegii Romani Societatis Iesu, cum in oratorio nostro, dicto choro proximo, convenissent R. P. Emanuel Ximenes, Congregationis eiusdem Moderator, Praefectus Dom. Bernardus Macchioschius, Polonus, Assistentes, et Reverendissimus Abbas Vincentius Guarinus, Licensis, et Dom. Ioannes Dominicus Canarius, ambo in Sacra Theologiae doctores, caeterique Sodalitatis Fratres, quorum nomina infra conscribentur, praesentibus Adm. RR. PP. Fabio de Fabii Provinciali et Benedicto Sardo, Romani Collegii Professoribus, Reverendissimus P. Claudius Aquaviva, Generalis Societatis Iesu, nostram invisit Congregationem. Ubi ad Fratres omnes habita cohortatione, plena eruditionis, sanctitatis et eximiae erga nos caritatis, nostri Sodalitii novam a SS. Domino Nostro Gregorio XIII Pontifice Optimo Maximo approbationem et erectionem explicavit... ».

Subduntur nomina Sodalium Primae Primariae huius temporis, numero circiter 40, ex quibus tres postea S. R. E. Cardinalium purpura sunt donati : ipse Praefectus Maciejowski, Franciscus Forgách consultor (postea Hungariae Primas), Bonifacius Caetani.

Anno 1587 novam Bullam dedit *Sixtus Papa V*, 5 Ianuarii, cui initium « *Superna dispositione* », qua facultas data Praeposito Generali denuo confirmatur et extenditur, ita ut fas ei sit non tantum in Collegiis, sed etiam in quibusvis Domibus et ecclesiis Societatis, sive discipulorum, sive aliorum Christifidelium Congregationes erigere et aggregare, sive etiam pro utrisque, et etiam plures in eodem loco.

Mense Septembri eiusdem anni idem *Sixtus V* bulla « *Romanum decet* » dictas potestates P. Generalis extendit ad domos, quae non sunt Societatis, verum curae eius commissae ; statuitque praeter Annuntiationem etiam alios titulos Sodalitatibus dari licere, ita ut indulgentiae diei festo huius mysterii annexae ad festum tituli semper transferrentur.

Clarius idem *Clemens VIII* edixit : etiam in Residentiis Congregationes a P. Generali erigi et aggregari posse. (Breve « *Cum sicut nobis* », 1602).

Gregorius XV Bulla « *Alias pro parte* » priorum Pontificum decreta renovavit anno 1621.

Plurimas porro gratias contulit Congregationi *Benedictus XIV*. Anno 1748 primum per breve « *Praeclaris Romanorum Pontificum* » novis indul-

gentiis Primariam auxit ; dein vero die 27 Septembris eiusdem anni Bullam auream edidit, quae verbis « *Gloriosae Dominae* » incipit. In qua Bulla primum Beatae Virginis gloriam laudibus extollit, dein quanto amore S. Ignatius Sanctissimam Deiparam fuerit prosecutus quantaque diligentia tantiparentis exempla filii eius sint secuti exponit, tum ipsam Congregationem eiusque fructus insignes laudibus ornat maximis. Sic ait :

« Ex hoc laudabili et pio instituto, sanctis et salubribus legibus pro varia Sodalium conditione multipliciter instructo, ac prudenti peculiarium Moderatorum sollertia provide exculto, incredibile est, quanta in omnium ordinum homines utilitas derivata fuerit, dum alii arreptam a teneris annis sub Beatissimae Virginis clientela innocentiae ac pietatis viam insistentes, bene moratae vitae tenorem, qui christianum hominem et Virginis famulum decet, per omnes aetates optimo exemplo et finalis perseverantiae fructu servare meruerint ; alii a vitiorum illecebris, quibus misere erant irretiti, et a via iniquitatis, quam ingressi fuerant, ope clementissimae Matris Dei, cuius obsequiis in huiusmodi Sodalitiis sese devoverant, ad bonam frugem revocati, sobriam deinde et iustam et piam vitae rationem amplexi sunt, ac sacrarum exercitationum in iisdem Congregationibus assiduitate adiuti, in ea felicissime perseverarunt ; alii etiam ex devota affectione erga Deiparam mature concepta ad sublimiores divinae caritatis gradus evecti, vanis fluxisque huius mundi bonis ac voluptatibus forti magnoque animo relictis, ad sanctiorem tutioremque regularis vitae statum commigrarunt et Christi cruci per religiosa vota confixi propriae perfectioni et proximorum saluti promovendae totos se dediderunt ».

Postea priorum Pontificum gratias Congregationi factas recenset et confirmat, indulgentias et privilegia concedit et Sodales ad fervorem, caritatis opera atque obedientiam excitat Pontifex. Est haec Bulla vere « aurea », non tantum quod aureo sigillo ad sollemnitatem augendam est munita, sed etiam quod quasi magna charta Sodalitatis Marianae principem locum inter documenta Pontificia de ea tractantia obtinet.

Exempla fervoris Sodalium.

Tantis encomiis aucta Sodalitas nihil antiquius habuit, nisi ut laudibus pontificiis dignam sese ostenderet.

Pauca tantum ut exempli gratia ex Annalibus depromamus, *P. Adamus Flottus*, Historiae Societatis Iesu per Superiorem Germaniam scriptor, haec de fervore Sodalium refert :

« ... Inter urbes Mariana Sodalitia pro muni-

mentis, Sodales pro militibus erant, infesti ubique vitiis ac virtutis defensores. Quae de peccati horrore, Sacramentorum usu, discutienda sub vesperum conscientia, aliisque fovendae pietatis industriis in coetu audierant, docebant domi familiarum; desierantque in eorum contuberniis familiares paulo ante inter domesticos blasphemiae, iuramenta, obsceni cantus audiri... Ubi adversus vitii insolentiam non valebat modestia, etiam verbis non parcebat animosus ardor». « Ut Saturnaliu licentiam Sodales publico catholicae pietatis exemplo frenarent, pomeridianis horis sollemni pompa ab ipsis ad « Divi Magni trans pontem » est supplicatum, alta voce per urbis Lutheranae compita Marianas laudes concinente musicorum choro. Altera supplicatio ad gravitatem aequae ac pietatem composita frequentissimo agmine ad praecipua quinque urbis templa circumiit, interiecta ubique religiosa statione... *Halenses* (Hall in Tirol) supplicationi publicae cruentam flagellationem addidit, multis eo exemplo a bacchandi licentia ad sacrum tribunal pertractis... His moribus Sodales cum essent, haud mirum Augustae famam publice celebrasse: a Sodalibus ad virtutem multos, ex ipsis Sodalibus ad vitia neminem flecti ».

Ad sacrorum *Divi Ignatii exercitiorum secessum* Sodales et ipsi alacri diligentia convolarunt, et aliis, ut iisdem excoli tentarent, persuaserunt. « Qui inquit Flottus, Sodales inter vel eminebant virtute, vel eius desiderio tenebantur, communibus ad pietatem mediis haud contenti, passim secedebant a publico, ac solitarii Ignatianae ascensi magno animi ardore vacabant. A quorum deinceps vitae exemplis plurimum crevit sacrarum exercitationum existimatio, cum qui ex patribus familias intraverant, compositissimis moribus egressi, mox familiam omnem ad christianae pietatis normam componebant. Ingolstadii duo supra triginta per octiduum secessere, quos inter ante alios honorifica memoria digni 14 religiosorum ordinum alumni... Dilingae e Religiosorum Sodalitio quindenarii ad praescriptam a S. Ignatio methodum sese exercuerunt... ».

Quantus orandi, poenitendi, pauperesque iuvandi ardor innocentissimos Sodales ceperit, haec porro verba demonstrant historiographi quem diximus: « Pulcherrimum ubique Sodales ipsi spectaculum erant, editis quotidie novis virtutum exemplis. Maiorum coetus liberaliter ex aerario suo alienae paupertatis adiumenta promebant; minores, cum aliud nequirent, eam saltem pecuniolam, quam a parentibus emendicaverant, in pauperes dividebant, paribus studiis, eodem nimirum spiritu omnes impellente. Mirus apud omnes morum ac innocentiae candor, quem illaesum tuebantur perpetuo afflicti corporis studio; excessuri saepissime moderati ardoris limites, nisi frenum iniecisset par sancto ardori parendi religio, qua duci se regique

a Sodalitii Praeside aut animi rectoribus sinebant. Et erat necessaria ea Patrum in temperandis iuvenum consiliis vigilantia; cum inter alios Lucernae repertus fuerit e pauperculis unus, qui cum per extremam egestatem inter hebdomadam nonnisi bis terve calido iusculo stomachum reficeret, zona tamen ferrea aut rigida verberatione quotidie vacuum cutem ac ossa vexaret ». Haec omnia Flottus ad duos annos: 1601 et 1602 narrat. (1)

Miseriae egentium sublevandae exempla plane abundant. Libro, cui titulus « Sodalitatis Parthenius », cum aliis haec referuntur: « *Toleti* Sodalitas est, quam Amissi Pueri Iesu nominant. Hi singulis mensibus binos e suo corpore diligunt, qui partiti inter se urbis paroecias de inopis cuiusque indigentia cognoscunt et opportunis auxiliis opitulantur. Et cum Sodalitas ipsa vectigal nullum habeat, corrogatis tamen eleemosynis plus mille pauperum anno uno egestatem sublevarunt. *Panormi* quoque e Sodalibus unus destinatur, qui pauperiorum nomina in tabellis habeat, quibus in singulos dies stipem elargiatur. Quo bono etiam Nobiles adiutantur, quos a mendicando pudor absterret.

« *Confluentiae* quidam, cum alia in alios conferret egenos, tota Quadragesima sex auditoribus, quibus angusta domi res erat, quotidiana cibaria submisit. Quod statis hebdomadae feriis ad imitandum alii quoque sumpserunt.

« Sodales *ad S. Gregorii in Mexico* bis in anno plus trecentis suae gentis pauperibus epulum dedere, vestes aliaque inter eos divisere. *Vilnenses* quoque 30 studiosos, qui aliena misericordia vitam tolerant, sollemni epulo exceperunt... *Oeniponti* civis honestus, postquam in Sodalium album relatus est, dominicis festisque diebus duos pauperes in honorem Beatae Virginis mensae semper adhibuit.

« Sodalitas *Marcensis in Baetica* saepius anni decursu pauperibus dat epulum. Atque ut a tanto munere nullus eximium se faciat, magni nominis Comes, Sodalium coryphaeus, praeit exemplo; deposite quoque gladio et pallio, capite aperto scutellas et lances cibus implet... Cum triennio ante gravis annonae caritas urbem affligeret, ille eam difficultatem eleemosynis suis temperavit; bis pavit vinculos in carcere; semel in Societatis Collegio confluentibus mille circiter egenis panem singulis distribuit.

« Uxorem domum ducturus Sodalitatis *Brunensis*, vir dives atque eruditus, felicissime nuptias auspicatus est. Nam cum pro more sacris epulis prius accubisset, triduo post trecentos egenos benigne admodum mensa excepit, quibus ipse et sponsa epulis subministrandis inservierunt » (2).

Verum innumera texere exempla cupientem scri-

(1) Hist. Prov. S. I. Germ. Sup., p. 3, 76 sqq.

(2) Lechner: Sodalitatis Parthenius, 371 sqq.

bendi locus deficit. Omittamus singula ac latius rem circumspicendo, quodnam fuerit Congregationum momentum, brevi oratione constringamus.

De momento historico Congregationum.

Historiam Ecclesiae Catholicae internam illius aevi consideranti tria imprimis facile occurrunt, quibus Sodalitatum Marianarum virtus momentumque vere historicum clare ostenduntur: restauratio rei catholicae, iuventutis christiana eruditio, ipsius Societatis aliorumque ordinum religiosorum ac totius vitae sacerdotalis splendidum incrementum.

1. Omnes, etiam acatholici scriptores fatentur, Societatem Iesu plurimum contulisse *ad catholicae fidei redintegrationem* post tristissimos haeresis impetus. At non est oblivioni dandum Iesuitas non omnia ipsos per se fecisse, quae hac in re merito eis tribuuntur. Certe magni illi Societatis theologi et apologetae, scriptores et praedicatores, magistri et animarum rectores plurimum in Ecclesiae utilitatem ipsi per se contulerunt, sed magnam partem per apostolos etiam laicos praestiterunt, quos sibi socios quasi et commilitones in Sodalitatis effinxerant. Hi enim efficaciam laborum sacerdotalium mirum in modum augebant; hi spiritum in Sodalitatibus Patrum haustum in diversissimas vitae condiciones intulerunt; alii ad reipublicae gubernacula, alii ad litterarum cultum altioraque studia, alii in aulas principum, alii in popularia comitia, alii in castra, alii in familiaris vitae consuetudinem.

Virorum eximie catholicorum illius temporis in plerisque nationibus si originem respicias, saepissime in Marianam aliquam Sodalitatem offendes, cui illi adolescentes fervoris religiosi principia debuerunt. Habes inter Sodales illius temporis praeter Pontifices Urbanum VIII, Alexandrum VII, Clementem X, Innocentium X, Innocentium XI, Clementem XI, Innocentium XIII, Benedictum XIV, Clementem XIII, Pium VI: multos Cardinales (solo saeculo XVII: 80), Episcopos; dein inter viros saeculares principes: Sigismundum III, Ladislaum IV, Ioannem Casimirum Poloniae ac Sueviae reges, Ferdinandum II, Ferdinandum III, Leopoldum I Austriae Imperatores, Maximilianum Ducem Bavariae, Franciscum II Ducem Lotharingiae, Henricum de Bourbon, Eugenium Sabaudiae Ducem, Ioannem de Austria (victoria ad Lepanto clarum); inter duces militares praeterea viros insignes Tilly et Turenne; inter litterarum ac scientiae laureo praeditos Corneille, Lope de Vega, Calderon, Iustum Lipsium, Tasso, Bossuet, Bourdaloue, van Dyck, Alexandrum Volta, alios.

Sodalium permulti, quod sive nobilitate generis, sive praecellentia ingenii atque studiis altioribus, sive utraque re eminuerunt, fidem suam ac virtutem

plerisque aliis impresserunt eosque secum ad vitae catholicae restaurationem traxerunt. Patres Societatis concionibus, missionibus, sacrisque Exercitiis plerosque homines excoluerunt, sed ut est humana fragilitas, diu constare laborum suorum fructus diffidebant, nisi coetibus stabilibus institutis perseverantiae illorum providissent, ipsosque homines laicos virtute accensos suis ipsorum conatibus ad spirituales vigorem conservandum adegissent. Ut imagine rem illustremus, plurimi alii labores apostolici quasi lumina ac fulgura brevi lucentia per se erant, Sodalitatibus vero efficiebatur, ut ardore interiorius concepto et per ipsos Sodales foto ignis divinus permanentem ac denuo semper erumpentem lucem ac calorem diffunderet.

Si igitur verum est Societatem Iesu reformationi catholicae insigniter operam navasse, nemo infitiabitur, magnam laudis huius partem Sodalitatibus a Societate erectis ac gubernatis esse tribuendam.

2. Altera laus Societati communi voce tributa est: *puerorum in Collegiis institutio*, mira, ut aiunt, efficacia donata. Iesuitis illorum temporum ars in fuisse ab historicis scriptoribus, etiam heterodoxis, saepe dicitur, pueros non tantum docendi, sed etiam praeter solitum sibi ac religioni devinciendi. Quae quidem omnis artis vero paedagogicae clavis est ac secretum. Neque enim ille educare pueros recte dicitur, qui illorum mentes scientia sive profana sive etiam sacra imbuat, sed qui commissos sibi iuvenes etiam ad amandum et opere exsequendum, quidquid didicerint, excitare intelligit. Quodsi hac ipsa arte scholas Iesuitarum excelluisse omnes fatentur, quaerendum est, quam via ac ratione Societatis magistri clavem illam et aditum ad adolescentium corda sibi aperienda invenerint. Nec multum opus quaesitu. Selectos iuvenes nobilitate quasi equitatus Mariani percellere, ephebosque Virginis ad sacram in eius famulatu aemulationem excitare, atque efficere, ut ipsi sese ad custodiendum et propagandum Reginae honorem vocatos esse sentirent: idem erat atque iuvenes intimo supernaturalium rerum amoris plerumque perpetuo lucrari.

Quod praeclarum Congregationum Marianarum momentum in historia educationis catholicae per illas scholas elucet, ac vel inde confirmatur, quod ipsi primarii Societatis Iesu homines et Superiores, praesertim ipsi Generales, nihil sibi omittendum censuerunt, ut Congregationum fovendarum curam primo fere loco Magistris Collegiorum suorum inculcarent.

3. Tertium emolumentum Congregationum illis temporibus: nova *religiosae ac sacerdotalis vitae incrementa* erant. Atque ut primum omnium ipsam Societatem Iesu videamus, mirandum id sane est, quot iuvenes Societati huic, quae revera non est

ex facillimis religionem profitendi ordinibus, nomen per quatuor fere saecula dederint. Verum si modum consideres, quo Congregatio in iuvenum animis vitam spiritualem ac modum sentiendi supernaturalem promovere usque ad hanc diem solet, non miraberis, quod plurimi iuvenes innocentissimi, ea Sodalitate exculi, tanta alacritate e Mariae castris ad Iesu signa sequenda transvolaverunt. Alii alios ordines petiverunt, atque ut sub ipso initio Parisiis factum comperimus, vigori religiosae vitae restituendo in multis familiis religiosis invicte operam dederunt. Sic Parisiis Sodalitati Marianae Studiosorum tributum esse apud Carthusianos, Capucinos, Minimos ad strictiorem disciplinam reditum, supra indicavimus.

Sed etiam clero saeculari tam numero quam spiritu augendo plurimum profuerunt. Vidimus ex ipsa Prima Primaria statim ab exordiis plerosque exiisse, qui postea splendore episcopali ac sacra purpura donati novam Ecclesiae catholicae gloriam conciliarunt. Quodsi post Concilii Tridentini tempora tanto vigore condicio sacerdotalis ubique gentium refluoruit, huius rei difficile est nexum non videre cum magno illorum sacerdotum numero, qui Mariano se servitio excolendos Congregationibus B. M. V. obtulerunt.

Sic inde a Congregationum primordiis Coloniae, ad Saint-Omer, Antwerpiae, Brugis, alibi, Congregationes Marianae pro ipsis sacerdotibus erectae sunt, quibus (e. g. Brugis) Episcopi quoque adscribi voluerunt; sic anno 1608 Lovanii, ubi sub Immaculate Conceptae patrocinio 100 fere sacerdotes, duce per triginta annos clarissimo illo exegeta P. Becano, in Marianam cohortem congregati sunt. Sic anno 1611 Coloniae, ubi prae aliis 12 Canonici Marianae sacerdotum Sodalitati adscripti fuerunt.

Sic praesertim *Neapoli*, ubi P. Spinelli eodem anno fundamenta Congregationis sacerdotum iecit, cui iam biennio post non minus 400 presbyteri cum 14 Episcopis nomina dederunt. Sic S. Vincentius a Paula Sodalitates similes in Galliam invexit; sic etiam in Hispania complures coetus Mariani sacerdotum exorti, qui tuendum praesertim Immaculae Conceptionis dogma sibi sollemne duxerunt. Quid, quod simul cum cultu Deiparae etiam sacerdotum Sodalitates vel ipsum mare traierunt et e. g. Limae in Perù centenos sacerdotes ipso Archiepiscopo praeunte congregarunt? Quid, quod clarissimum illud Parisiense Missionum Extrarum Seminarium ex ipsa Congregatione Mariana Parisiensi ortum habet, quam magnum quid ad Dei gloriam facere gestientem P. de Rhodes, clarissimus Evangelii praeco, tum ex Sinis redux, ad missionum longinquarum amorem divino certe nutu accendit? (1).

(1) *Delpace*, l. c. 108 sqq.

QUAESTIONES PRACTICAE

An cesset esse Congregatio eo quod desit unitas moralis inter membra eius? Hanc quaestionem movit lector quidam:

"Ecce ego habeo Congregationem divisionis in Collegio, quae alumnos unicae tantum classis (6^{ae} Latinae) complectitur, ita ut haec Sodalitas singulis annis nova prorsus membra accipiat, et vetera dimittat, neque ulla sit unitas moralis inter Sodales discedentes et intrantes in hanc Congregationem. Imo etiam Director aliquando singulis annis mutatur, ascendit enim cum suis discipulis in altiore divisionem et Congregationem. Iam sic videtur Congregatio saltem huius divisionis (6^{ae} Latinae), unicam classem complectentis, singulis annis de novo constitui, proinde singulis annis de novo esse erigenda et aggreganda, cum omne vinculum morale absit, quod illam cum Congregatione praeteriti anni coniungat. Quid ergo faciam?"

Alius Pater quaerit: "Inter adolescentes nostros (agitur de Missione quadam) difficile erat Sodales aptos invenire; quare etiam Sodalitas haec puerorum per plures annos omnino sepulta iacuit. Nunc nova ardore eam suscitare contendimus, sed quaeritur: num nova erectio sit petenda pro defuncta et iterum resuscitata Congregatione? Et an indulgentiae acquirantur etiamsi per aliquot annos vita Congregationis interrupta erat?"

Respondendum: Congregatio iuridice subsistit, ut ens morale, independenter omnino a membris; quare unitas quoque Congregationis non pendet ab unitate vel vinculo morali (sociali) membrorum. Sic Congregatio iuridice permaneret, etiamsi omnes eius Sodales eam relinquerent, vel omnes morerentur, vel si Congregatio omnino dispergeretur et ipsum aedificium, ad quam pertinebat, devastaretur, conflagraret, ab impio gubernio occuparetur etc. Remoto impedimento Director a legitima auctoritate nominatus posset in talibus casibus iterum novos Sodales admittere etc., nec Congregatio erectione nova aut aggregatione egeret, etiamsi per plures annos nullos Sodales habuit. Congregatio enim legitime erecta non cessat esse, et esse eadem, nisi revocata erectione ab auctoritate erigente ecclesiastica (1). In casu igitur nihil est faciendum, nisi scrupuli amandandi.

An Candidati (seu Approbationistae) lucentur indulgentias Congregationis? *Responsum* planum esse videtur: *negative*. Indulgentiae enim datae sunt Sodalibus proprie dictis, membris Congregationis. Candidati autem solum *in via* sunt ad id, ut in Sodalitatem admittantur. Neque bonum esset praerogativas Sodalium iis quoque dare, qui non sunt, vel nondum sunt Sodales; debent enim illae distinctivum quid manere et praemium ac gratia Sodalibus veri nominis reservatae.

Sed dicit aliquis: Apud nos etiam Candidati accipiunt numisma, utique aliud quam habent Sodales sollemniter admissi; vel accipiunt publice vittulam numismatis sive numismate. Etiam nomina Candidatorum ponuntur in tabella Congregationis. Itaque videntur aliquomodo iam admissi in Congregationem.

(1) Cfr. *Mullan* nn. 440, 497 etc.

Respondeo: Admissi sunt utique seu agnoscuntur *tamquam Candidati* et huius rei aliquod signum externum accipiunt; sed per hanc rem nondum fiunt Sodales proprie dicti. Numisma ipsum nullo modo est essentialia ad declarandum aliquem Sodem (multo minus vitta sine numismate, quod ceterum satis ineptum signum videtur, quia nihil reapse significat). Item adscriptio nominis in tabella Sodalium et Candidatorum nihil in hac re dirimit; nec generatim ullae sollemnitates, quae aliquando in admissione postulantium ad condicionem Candidatorum haberi solent, rem evincunt. (Quae quidem sollemnitates ad confusiones vitandas et ad admissionis proprie dictae splendorem augendum melius huic alteri essent reservandae).

Posset utique Director Candidatos seu Approbationistas declarare proprie dictos Sodales, ita ut Sodales duplicis generis haberentur: formati et approbationistae, simili quodam modo, uti in Societatem Iesu admittuntur scholastici et professi. Revera admissio ad corpus Congregationis ultimo loco pendet ab intentione manifestata Directoris suscipientis (et Sodalitis suscepti admissionem acceptantis). Sed tum tota terminologia Congregationis, usu et regulis determinata, relinqueretur. Sic regula a P. Wernz promulgata Candidatum intelligit eum, qui *petit* admissionem in Congregationem et probationibus *praeeparatur* ad illam; ergo nondum est admissus proprie, neque igitur Sodalitis, neque consequenter indulgentias lucratur.

Dicit aliquis: Sed apud nos tres gradus habentur: Postulantium, Candidatorum (seu Approbationistarum) et Sodalium definitivorum. *Respondeo*: Bene; duo igitur gradus probationis habentur in tali casu, sed unus solus est gradus Sodalitis proprie dicti.

An Academiae in solis adolescentium Congregationibus sint instituendae? aliquis Pater quaerit. Certe ipsa Regula 14 Academas "praesertim" Congregationibus studentium commendat. Si "praesertim" eis, ergo non *solis* eis. Et revera altiore religionis cognitione non soli adolescentes egent, sed etiam adulti et litteris culti. Et non soli viri, sed etiam feminae. Hortandi igitur omnes sunt, ut Academiis instituant et aliquoties certe per annum convenient ad quaestiones religionis studiose tractandas et discutiendas, suam quisque operam in eiusmodi studia conferendo, dissertationes legendo, disputationes instituendo. Sic Sodales magis magisque in cognitionem fidei intrabunt, modumque discent religionem defendendi ac propagandi; acquirant facilitatem dicendi ac scribendi de his rebus, qua re nihil hodie est utilius. Tali exercitio, si bene dirigitur, ipsi Sodales adulti et culti delectantur, vita Congregationis varietate iucundior redditur, vinculum inter Sodales et Sodalitatem arctius neclitur.

Principium selectionis quantum sit in admittendis Sodalibus urgendum, quaerit aliquis clarissimus lector. Satisne est selectio quaedam *relativa*, qua nimirum in regionibus, quae vita religiosa ac vere catholica quasi destitutae sunt, illis quoque ad Sodalitatem aditus panditur, qui *aliquo certe modo* religionem exercere velint, etsi simul meretrices quaerant, fidem coniugii non servant, parum sint de missa dominicae diei solliciti, conversationibus inhonestis non abstineant etc.?

Recte addit ipse, qui quaesivit: parum hoc consonare Regulae 23, quae etiam a Candidatis exigit: "Candidatus debet esse... *moribus irreprehensibilis*...". Et revera, etsi concedi possit, in selectione *aliquam* latitudinem relativam admitti posse, nequaquam relativitas illa adeo est dilatanda, ut quasi nihil absoluti remaneat. Tales, de quibus supra, in Congregationem admittere idem esset, ac Congregationem ludibrio habere.

Semel iterumque relabi in peccata etiam graviora, ubi hoc e naturae debilitate et inconstantia accidit, non videtur semper excludere habituale saltem studium virtutis altioris; ideoque fieri potest, ut etiam Sodalitis cadat, nec tamen ideo (nisi de scandalo agatur) e Sodalitate necessario sit excludendus. Sed generatim et habitualiter peccata graviora, imo gravissima committere, ac non solum perfectioni, verum etiam simpliciter morum christianorum studio renunciare et Congregationis simul nomen usurpare: summum nefas esset, et imprudentis esset hoc tolerare.

Si quo loco adeo prostrata ac deiecta religio est, ut vix decem inveniantur, qui revera *altioris cuiusdam perfectionis et apostolatus* studio incendi possint: renunciemus magis interim Congregationi, et s. Exercitiis vel Missionibus popularibus fundamentum ponamus posterioris aedificii. Congregatio maneat, uti ipsa notione, historia, Regulis indicatur, *vitae vere spiritualis et apostolicae schola*, cuius nomen ipsum dedecore afficitur, si principio selectionis neglecto, vel nimis laxato, Congregatio malorum catholicorum fit confluvies.

Potestne Director Congregationis esse Religiosus non-sacerdos? Ex Brasilia quaerit Pater quidam, utrum Frater Marista Sodalitati discipulorum praeesse possit in schola Maristarum, cum pauci Patres NN. adsint et nisi a Fratribus iuventur, omnes Sodalitates ipsi regere non possint. — Saepe etiam in Collegiis nostris Scholastici seu Magistri Sodalitatem regunt; num iure hoc fiat, quaeritur.

Respondendum videtur: Documenta omnia gubernium Congregationum Marianarum respicientia omnino indicant, Directorem proprie dictum Sodalitatis semper *sacerdotem* esse oportere (cfr. de hac re *Mullan*, n. 212). Etiam regulae P. Wernz semper de "Patre Directore" loquuntur, eumque sacerdotem esse supponunt. Verum nihil impedit, quominus Directori proprie dicto *auxilio sit Religiosus non-sacerdos*. Tum enim hic, quasi Subdirector, ordinariam curam Sodalium habebit, etiam conventus hebdomadarios reget, exhortationem dicet etc.; res tamen maioris momenti Sacerdoti reservantur, ex cuius mente Subdirector agit et qui etiam proprie admittit novos Sodales. Sic omnia bene et facile componuntur.

De sensu Regulae 20 Congregationum. F. Fr. X. D. (Porto Alegre, Rio Grande do Sul) dubium proponit de sensu Regulae 20 P. is Wernz, ubi sic dicitur:

"Nominatio Officialium Minorum a libera Patris Directoris electione pendeat. Quoad membra Consilii vel Officiales Maiores, in Congregationibus in quibus non solent etiam illi a Directore libere designari, *et propter graves rationes non videtur convenire ut huiusmodi mos introducatur*, eliguntur maiori suffragiorum numero a

Sodalibus ex ternis a Directore separatim pro unoquoque officio formati.

Quid sibi vult illud incisum, quod litteris italicis notavimus? Estne intelligendum, quasi appositio independentis et normam generalem statuens? ita ut hic sit eius sensus: "— *nec generatim convenit introducere morem directae nominationis per Directorem; obsunt enim graves rationes* —"? An vero pertinet illud incisum tamquam alterum membrum sententiae subordinatae ad priora, ita ut intelligatur: "*Officiales maiores a Sodalibus eligantur in omnibus Congregationibus, in quibus libera illorum nominatio per Directorem* 1) *nondum reapse introducta est, 2) nec facile introduci — ob speciales graves rationes — posset?*"

Duplex ille sensus, ut ipse P. D. recte notat, e diametro sibi opponitur. *Primae* favet historia ac traditio Congregationum; *secundae* — ait — favere videntur plurimae versiones. Quaeritur: quisnam fuerit sensus legislatoris?

Respondendum videtur: neuter, sed *tertius*. Nobis enim *tertius* et simplex sensus, isque satis obvius, illi Regulae convenire videtur; ille inquam, ut intelligatur: "*Officiales Maiores eligantur generatim a Sodalibus ipsis, nisi adsit consuetudo, ut a Directore nominentur, et mos eos per Sodales eligendi ob speciales difficultates (seu graves rationes) introduci nequeat*". Illud enim: "*huiusmodi mos*" in textu Regulae non ad *nominationem* a Directore faciendam, sed ad *electionem* pertinere videtur. Electio omittenda solum est, ubi ob graves rationes non potest introduci. Hic sensus tum textui originali Regulae (cfr. sequentia incisa!), tum versionibus, tum explicationibus Patris E. Mullan (nn. 247 sqq.), tum praxi et traditioni Congregationum optime satisfacit.

Quid lectores sentiunt? Cui explicationi favent? *Primae*? *secundae*? *tertia*?

De Congregatione aliisque operibus. Ad rem omnino est id, quod P. P. d'A. nobis scribit: "Cum juvenis essem et Sodalis, id nobis proposuimus in Sodalitate, ut essemus centrum quoddam fervoris et apostolatus, etsi non in operibus propriis, certe in iis, quae iam exsistebant. Sic alii e nobis Tertio simul Ordini nomen dederunt, ut huic vitam et vigorem afferrent; alii Circulos Iuventutis Catholicae petiverunt, ut in hoc communionem menstruam propagarent; alia aliis operibus diversis sese addixerunt, ut languentem eorum vitam refoverent et ad apostolatam stringerent. Saepe enim haec opera ideo languerant, quod Directores eorum nimis occupati et obruti laboribus erant, cum deessent eis adiutores fervidi, culti, apti ad alios secum trahendos. Nunc, ubi ad Circulos Iuventutis regendos mittor, idem facio: nucleum mihi prae ceteris forma iuvenum Congregatorum, quorum ope deinde multo plus me praestitutum confido, quam si ipse solus totam iuvenum cattervam fingere et variis eorum necessitatibus subvenire velim".

Addendum tamen est id, quod P. C. B. monet: attendendum esse, ne Sodalitas quasi regimen arripere sibi operum aliorum, quae non ab illa instituta sint, velle videatur, ne odia et invidiae in ipsam Sodalitatem excitentur.

CHRONICA

PROGRAMMA CONFERENTIARUM

quae a moderatoribus Congregationum N.N. mense maio 1924, die 21 et 22, in domo exercitiorum "Loyola" in Vught (Neerlandia) habitae sunt.

Nostri Directores in Neerlandia biduo inter se de Congregationibus regendis conferre statuerunt. Programma harum deliberationum hic adiungimus.

Prima conferentia:

1. *Relatio rerum gestarum a Secretariatu nationali 1922-1924.* Relator: *Secretarius regionalis.*

2. *Quae dotes exigendae sint in Directore S. J.?* Relator: Ios. Frencken S. J., Moderator Congregationis Minorum Traiecti ad Mosam.

a) Notio Congregationis universae et propriae, membrorumque.

b) Amor officii; amor Congregationis (praesertim propriae), membrorum. Hic amor efficit, ut Director sit ingeniosus et benignus

c) Deliberata voluntas: quoad seipsum, quoad Sodales, praesertim quoad Regularum observantiam.

d) Prudentia: in legislatione, in moderandis operibus Congregationis, in iis rebus, quae a praedecessoribus statuta sunt.

e) Spiritus apostolatus: in exercendo officio Directoris ("omnia omnibus!"). Qui spiritus manifestatur in conferentiis et concionibus; hauritur autem ex oratione et ex amore erga B. M. V.

Altera conferentia:

3. *Observantia Regularum Congregationis Marianae.* Relator: P. J. van Rijkevorsel S. J., Moderator Universitatis Catholicae et Praeses Congregationum Studiosorum et Studiosarum Neomagi.

a) "Hae Regulae in omnibus et singulis Neerlandiae Marianis Congregationibus inducantur, diligenter observentur". (Ex Decreto 8 Nov. 1915 edito Episcopatus Neerlandici).

b) Ad haec obtinenda omnino necesse est, ut Praeses necnon Consultus eximiam notitiam Regularum Congregationis habeant, et enixe curent, ut Sodales omnia statuta diligenter applicent et accurate observent.

c) Attamen in Regularum applicatione ratio habenda est indolis diversarum Congregationum.

d) Etiam ubi propter adiuncta nonnumquam vitari nequit, unam alteramve regulam minus urgeri, internus tamen Congregationis spiritus nullum detrimentum patitur.

Tertia conferentia:

4. *Congregatio Mariana Virorum.* Relator: P. Gisb. Vogels S. J., Moderator Congregationis Virorum Rotterdami.

a) Animi virorum bene-catholicorum, etiam nostris temporibus, Congregationi Marianae conciliari possunt.

b) *Debent* conciliari, ad sublevandam vitam socialem hodiernam.

c) Eorum est, ut tamquam Sodales ad fidem servandam operam suam conferant.

5. *Congregatio Mariana Mulierum*. Relator: P. J. van Helvoirt S. J., Moderator Congregationis Mulierum Neomagi.

a) Congregatio mulierum est pro unaquaque muliere cuiuscumque status, condicionis et aetatis lumen et auxilium in vita religiosa, familiari, sociali.

b) Haec omnia tantummodo obtineri possunt, si talis Congregatio secundum propriam organisationem et Regulas dirigatur.

6. *Discussio et rogatio sententiarum*.

Iac. Mulders S. J.

Status Uniti Americae. – E Statibus Americae Foederatis haec nobis perferuntur:

“Congregatio Mariana, quamvis arduo quandoque itinere, fines suos constanter apud nos prosequitur. Difficultates maxime inde emergunt, quod plurimae organisationes in hac terra pullulant et Congregatio facile ab eis quasi opprimitur.

“Uniones Congregationum, ab aliquot annis a NN. institutae, actionem singularum Sodalitatum ad eosdem fines prosequendos colligunt. Sic nuper Sodalitates urbis *Washington* comitia communia egerunt, quibus 2 fere Sodalium milia cum ipso Archiepiscopo RRmo Domino Curley aderant. Tractatum est de scholis ac missionibus catholicis, quibus iuvandis singulae Sodalitates pecuniam collegerunt non mediocri diligentia. Etiam in *Baltimore* Episcopus ipse conventum parat communem Sodalitatem, quotquot in civitate sunt.

“In hac civitate Unio Sodalitatum Opus quoddam Centrale Immigrantium Catholicorum et instituit et sustinet; praeterea pii Sodales domui provident puellarum catholicarum operariorum, cui domui nomen “Casa Regina” inditum. In *Altoona* (Pennsylvania) simili operi insudant iam ab aliquo tempore Sodales (“Home for Working Girls”), partemque habent in variis aliis piis operibus urbis.

“Unio Sodalitatum in *Pittsburgh* tam seriam operam navat excitandis ac fovendis per totam dioecesin novis Congregationibus, ut duo sacerdotes fere hoc labore occupentur. Schola quadam (“The Sodality Social Service”) ii excoluntur, qui postea socialibus institutis se inter homines parioris fortunae dedicant. Ne vires corporis animique Sodalium labore suo victum quaerentium intempestive succumbant, recreatorio Sodalitio extra urbem salubri in loco provisum est (outing homes for Sodalists for week-ends and vacations).

“Unio ista Pittsbourghensium Sodalitatum a NN. praesertim eo fovetur, quod peculiaribus s. Exercitiis omnes Sodales simul ab eis excoluntur. Sic in templo cathedrali aliquando 2000 Sodalibus simul conciones de s. Exercitiorum libro promptae a Patre quodam sunt, quibus permulti Sodales ad varia opera apostolatus Mariani suscipienda sunt excitati.

“Nuperrime coepae mulierum nosocomiis *servitium Sodalitates* in dies florescunt, quibus etiam associationes caritatis (e. g. The Catholic Hospital Association) strenue obsecundant. Cum hunc vivendi modum mulieres catholicae maximo omnino numero per Status Foederatos profiteantur, materia Sodalitati instituendae satis vasta ubique praesto est neque utilitate eiusmodi Congregatio caret, qua non solum ipsae mu-

lieres (nurses), verum etiam aegrotorum ac morientium innumera fere multitudo nostrae religionis exercitiis refici possint. Iam circiter in 50 nosocomiis Sodalitates Infirmarum erectae sunt.

“Id quoque agunt nostri PP., ut institutae iam primum per parochias etiam a saeculari clero Sodalitates Primae Primariae Romanae aggregentur. Qua aggregatione duplex finis obtinetur: indulgentiarum communio, ac Regularum et spiritus Congregationum nostrarum acceptatio. In iis dioecesibus, quae Provinciae nostrae Missourianae finibus circumscribuntur, a mense Septembri 1923 usque ad exeuntem mensem Martium 1924 Sodalitates 362, ut aggregarentur, per nos a Prima Primaria petierunt. Cum his Sodalitatibus Nostri litterarum ac libellorum impressorum consuetudinem facile ineunt, quibus ulterius eas fovendi commoda nobis datur occasio.

“Quibus omnibus id evincitur, etiam in Statibus Foederatis, quamvis multarum organisationum quasi silva repletis, Sodalitati Marianae fertilem agrum ubique patere. Una res vincenda manet: quod Directores apti exigui sunt numero, cum inter Sacerdotes satis pauci sint, qui artem regendi Sodalitatem didicerint atque inter tot labores necessarium ad hoc opus tempus inveniant”.

Eduardus Garesché S. J.

NUNTII MINORES

“*L'Union Sociale d'Ingénieurs Catholiques*”. Interdiscipulos scholarum altissimarum Galliae, quibus selectissimi iuvenes ad artesthnicas dirigendas instruntur, instituta est a NN. unio quaedam “socialis”, quae etsi se Congregationem non appellet, quoad principia tamen cum Sodalitate satis convenit. Duo enim sibi praefixit: altiore spirituales vitae curam et apostolatam. Iuvenes tempore Paschatis, simul cum alumnis antiquis illarum scholarum, invitationi subscribunt ad simul sumenda paschalia sacramenta, quam invitationem aliis earundem scholarum alumnis viritum tradunt, hos quoque insigni tot artificum exemplo ad paschatis implenda praecepta trahentes. Neque eventus eos fefellit: hoc Paschate iam fere ad 5000 alumni et ex-alumni harum scholarum simul ad mensam divinam accubuerunt, inter quos 1.100 erant ex ipsa Schola Polytechnica, cuius summa est apud Gallos vis et auctoritas. Qui nucleum ac quasi Congregationem (suppresso ob adiuncta hoc nomine et substituto illo altero: “Comité des Conférences”) constituunt, conferentias quoque a P. de Grandmaison, aliisque peritis Patribus institui curant, quibus disputationes de religione subnectunt. Multi etiam triduanis S. Ignatii exercitiis in secessu Sancti I. Fr. Régis in Mours sese excolunt. Cum isti iuvenes ut plurimum in vita intellectuli maxime eminere soleant, coetus iste apostolicus spem optimam futurarum rerum in Gallia facit.

America. Societas Sanctissimi Nominis (*The Holy Name Society*) hoc anno mense Septembri congressum sollemnem agat in urbe Washington; ad quem 150 vel 200 milia virorum venturi expectantur ex toto Statuum Foederatorum territorio. Sodales huius Societatis a PP.

Dominicanis directae viri sunt singulis mensibus ad s. communionem accedentes; numerus eorum omnino ad 1.500.000 fere aestimatur. Quamquam opus istud non pertinet ad Congregationem Marianam et magis operi Apostolatus Orationis est simile, tamen adducendum hoc exemplum putavimus, quo ostendatur, posse utique etiam hodie non tantum feminas, sed etiam viros ad sacra et religiosa exercitia et ad sodalitia proprie religiosa etiam magno numero adduci, uti splendido exemplo Americano docemur.

Verum est, Societates communionis menstruae multo facilius regi, quam Congregationes; multo enim minorem et simpliciorum Directoris laborem requirunt, quam hae. Sed etiam fructus generatim minores sunt, ubi homines solum ad vitam christianam et etiam eucharisticam utique adducuntur, neque tamen *proprie et data opera ad apostolatam laicum formantur*, uti in Congregationibus bene directis fieri solet. Quantum Nostri efficere possent, si viros illos, qui iam singulis mensibus ad s. communionem accedere parati sunt, vel certe magis strenuos ex eis, etiam in Congregationibus Marianis ad apostolatam serio fundamento religioso iacto formare festinarent!

Lamentatio. Ne solum iucunda aut laudatoria re ferre velle videamur, minus iucunda autem reticere, literis Patris cuiusdam hic locum damus, qui magnae auctoritatis in sua Provincia vir, haec nobis scripsit: "In *templis* nostris Sodalitates nihil fere sunt nisi societates communionis menstruae. Aliqui, praesertim seniores, ex consuetudine veniunt; alique, quia sic obligationi dominicali facite satisfaciunt. Exhortationis loco brevis aliqua homilia datur, satis vaga et trita, communis, ad finem Congregationis particularem nullatenus apposita. Exercitia pia et apostolica Congregationi propria ferme obsoleta sunt. Pro re magna habetur, si quando centum homines semel in mense ad s. communionem accedunt; numerus singulis mensibus fere idem, sed homines diversi. In *Collegiis* eadem est rerum condicio. Aliquando Director vix alio modo, quam ludis, Sodales attrahi posse putat. Queritanti mihi de rerum hoc ordine respondit iunior quidam Director: hodie non selectione, sed multitudine Sodalium opus esse. Neque igitur mihi mirum apparet, quod ita nec Sodalitates nostrae florent, neque ulla apud nos est Congregatio inter viros praecipuos civitatis, neque inter homines mediae classis, neque ulla inter opifices".

Nescimus, an res revera tam tristi modo dejectae in illa Provincia iaceant, an solum relator noster nimis tetram pingat imaginem; sed si verum esset id, quod diceret, iusta omnino esset eius lamentatio.

A.: Congregatio mihi nimis multum tempus adimit.

B.: Cur facis omnia per te ipsum, quae Sodalibus faciendi relinquere possis?

**

A.: Cur detinear coetu parvo, cum tam multis prodesse possim?

B.: An ipse S. Ignatius, imo ipse Christus Dominus non coetum parvum sibi imprimis formarunt?

LIBRI NOVI

GEORG HARRASSER S. J.: **Kongregations-katechismus**, für den Unterricht der Neueintretenden. 1924. "Fahne Mariens" Wien IX. Lustkandlgasse 41. Paginae 28. Cor. austr. 5000.

Forma catechistica P. Harrasser hoc libello exponit (quaestiones ponendo et brevissime respondendo): quid Congregatio Mariana sit, in quid intendat, quinam sint eius fructus, quae officia Sodalium, quomodo Congregatio sit primum instituenda, quomodo conventus fieri soleant etc.

TELEPHONIUM EDITORIS

P. I. P. Id, quod R. V. proponit, vestigia premens Patris E. Mullan, iustum omnino videtur: Sodales non de secundario, sed de primario titulo Congregationis esse appellandos, et loco nominis "Aloisianorum", "Stanislaorum", "Iosephinorum", melius nomen "Congregatorum Marianorum" esse adhibendum. Appellationes istae fortasse tempore turbulento persecutionis religiosae adhiberi coeperunt, ubi vel nomen ipsum Congregationis celari visum fuit. Cessante vero persecutione melius erat redire ad appellationem propriam et claram. Neque tamen nobis nimis invchendum esse in istas appellationes videtur, dummodo subintelligatur semper et officiali usu etiam addatur notio generica: "Congregationis Marianae" secundo loco etiam hunc vel illum Sanctum venerantis. Nam ubi eodem loco plures sunt Sodalitates Marianae, etiam iuventutis, necessitate practica compellimur ad adhibenda etiam nomina specifica, quae brevitatis causa facilius a secundario titulo sumuntur, cum difficile sit brevem Sodalium denominationem e. g. e titulo "Immaculae Conceptionis", "Boni Consilii", "Stellae matutinae" etc. fingere. Sed curandum certe est, ne denominatio secundaria e titulo secundario desumpta errorem gignat, acsi Sodalitas proprie S. Aloisii, Stanislae etc. sit, non vero Mariana. Res in conventu aliquo Nostrorum in illis provinciis, in quibus illae denominationes invaluerunt, discutienda esset et dein Superioribus ad decidendum proponenda.

P. A. F. Scribit R. V., ephemeridem nostram etiam illos NN. delectare, qui in Missionibus exteris — ut R. V. ipsa — versantur, quique in parvis et pauperibus Stationibus vix aliam bibliothecam, quam aliquot tales ephemerides, habeant. Multum laetamur, quod sic pro modulo nostro praeconibus Evangelii inter gentes laborantibus aliquod, licet minimum, solatium attulimus.

P. G. F. G. Scribit R. V., aliquas pias matronas, zeli et religionis plenas, accedere velle ad Congregationem virginum, quod aliam Sodalitatem in illo oppido non inveniant; at cum multum occupatae sint, solum semel in mense ad conventum venire posse. Quaerit, sintne admittendae? Iustas ob causas id fieri posse arbitramur. (Cfr. *Mullan*, n. 306).

Editor: *Adalbertus Bangha S. I.*

Superiorum permissu.

Romae - Ex Typographia Campitelli - Via Tribuna di Campitelli, 24